

EFESERBREVET.

(Etter Olaf Moe: Paulus' brev til Efeserne; Innledet, oversatt og fortolket, Aschehoug, Oslo 1956.)

Solsvik bh, 141195-191195.

Stoffet til Ef.4,17-32 brukt ved Bibeltime Sotraheimen/Landro kyrkje 120195/220295, med tema "Det kristne livet."

Stoffet til Ef.4,17-32 brukt ved Bibeltime Sotraheimen 120195, B/L kveld Landro kyrkje 220295 og

LS Kveld Hjelme 201002 med tema "Det kristne livet".

Stoffet til Ef.6,10-17 brukt ved Bibeltime Kolltveit bedehus 240494, og

B/L kveld Landro kyrkje 221195 med tema "Guds fulle rustning".)

1-3: Forkynnende del.

1,1-2. ADRESSE OG HILSEN:

1,1:

Apostel:

Kall og myndighet til å formane. Sendemann i Kristi sted.(2.Kor.5,20) Den som hører ham, hører Herren selv.(Luk.10,16; Matt.10,40)

etter Guds vilje: Hans ord er Guds Ord!

(Gal.1,1; 1.Tim.1,1.)

Jesu Kristi Apostel:

Kristus er både egennavn og tittel: Overs. av hebr. Messias.

de hellige:

Ikke menneskers subjektive og moralske hellighet, men det objektive: Det de har fått ved innlemmelsen i Guds menighet, Guds nytestamentlige folk. De som er skilt ut fra verden og innvidd til Guds folk. Et "menighetsbrev" i dobbelt forstand. Viktig å tale om hva menigheten, kirken er.

Efesos: Sannsynligvis ikke bare byen Efesos, men hele den romerske provinsen Asia:

de som tror på Kristus Jesus: Egtl. "i". Grunnlaget for troen. Bygger på Kristus-åpenbaringen.

1,2:

Nåde være med dere og fred.. =Nåde og fred bli dere til del. 4.Mos.6,25f. Herrens nåde fører til fred!

Nåde=Charis. "Sjarm" Gud miskunner seg ikke bare over mennesket, men viser det yndest. "Sml. "gi nåde", Gal.2,9; Ef. 3,8.

Fred=Nådens bevis. Shalom. Ikke bare fravær av krig. Gud nåde er betingelsen for, og grunnen til at syndere kan finne fred, en lykke som også kan finnes og bli bevart i utvendig trengsel. Joh.14,27; 16,33

Gud vår Far: Opphavet til nåden og til freden. 3,14. Er de troendes og helliges Far fordi de har Hans Sønn, Jesus Kristus til Herre og derfor er Guds barn.

1,3-14 BREVETS INNGANG: LOVPRISNING AV GUD FOR HANS

FRELSESVERK.

Jfr. 2.Kor.1,3ff, og 1.Pet. 1,3ff. Et slags tverrsnitt av hele brevet. En sammenhengende setning!

#Frelsen har sin frie grunn i Guds frie viljesråd: 5,9,11.

#Formidles ved Kristus: 3,5,6,9,10,11,12,13.

#Sitt mål i Guds forherligelse: 6,12,14.

3-5: Guds evige nådevalg og forutbestemmelse.

1,3:

Lovet. Velsignet er, velsignet være. Menneskers velsignelse av Gud, Guds velsignelse av mennesker. Ordspill: velsignet oss/Åndens velsignelse.

Gud, vår Herre Jesu Kristi Far: Er J.K. Far, og vår Far ved J.K! Joh.17.

I Kristus: Kristus som forsoner og forløser. Uttrykket vender tilbake om og om igjen!

Velsignet oss/Åndens velsignelse: Gavene som menigheten har fått. Kommer fra Helligånden, ikke psykologi, det er Gud selv som gir.

Gud, vår Herre J.K.Far, Ånden. Treenigheten. 4,4-6. 1.Kor.12,4-6, 2.Kor.13,13.

I himmelen: Lokalt, altså "velsignelsen i det himmelske området!" De gaver som Guds Ånd har velsignet de kristne med, er å finne i himmelen, er av himmelsk natur. I den kommende verden skal gavene nytes helt!

1,4:

Utvalgt: av større gruppe. Utvalgt for å være hellige og troende,(Jfr. Luk.6,13; Apg.1,24) men også utskillelse av verden.(Joh.15,19b.)

Egtl. **i Ham:** Ikke bare velsignelsen, men også utvelgelsen har sin grunn i Ham. Gud har sett oss innesluttet i Ham, Guds Sønn som har vært fra evighet. Jfr. Abraham og Israel, Rom.11,28. Gud utvalgte oss i Kristus forat vi skulle bli Hans folk. Ikke på grunn av fortjenester hos de som er utvalgt, men bare på grunn av Kristi person og gjerning. Utvelgelsen gjelder nettopp dem som er i Kristus! Betingelsen for denne stand og stilling er troen, men denne er ingen menneskelig prestasjon, men en guddommelig gave, en virkning av evangeliets kall hvor utvelgelsen kommer til uttrykk. 2,8. Rom.8,28 flg. Fil.1,29.

Før verden ble skapt: De utvalgte frelse er viktigere for Gud enn alt annet; den er det formål som verden er skapt for og som verdensløpet må tjene. Joh.17,24. 2.Tim.1,9. 2.Pet.1,20.

Hellige og feilfrie: Egenskaper ved Guds Folk. Hvordan de er i Guds øyne ved rettferdiggjørelsen.

1,5:

Guds kjærlighet: 2,4; 1.Joh.3,1.

Forut: 1,11. Rom.8,29.

Barnekår: Adopsjon. Utkåring til sønnkår. Gal.4,5; Rom. 8,15, 23; 9,4.(Om Israel!) =Overført på det NTlige gudsfolk: 1,4,7,11,13f.=Friheten fra lovens krav.

Ved J.K: Den frelser som er blitt menneske, og som har gjort sin gjerning i historien. Paulus er vitne om dette!

Av sin egen frie vilje:Velbehag, velvilje. Forgodtbefinnende, beslutning. 1,9. NO30: Hans viljes frie råd. Gud har helt og holdent funnet på det, uavhengig av all menneskelig fortjeneste.

6-7: Frelsens virkeliggjørelse i tiden ved forløsningen fra synden.

1,6:

herlighet: Et tungt og viktig uttrykk. Henger sammen med "ære", "lys", "lampe", og "hellig." Guds strålende åpenbaring, Guds allmakt og nåde. Bilde: Ild og varme.

sin elskede Sønn:Kristus den elskede, vi de benådede.

1,7:

forløsningen: henger sammen med å løskjøpe. Ved en løsepenge. 1,14; 4,30. Kristi blod: midlet forløsningen skjer med. Mt.20,28, Rom.3,24f., 1.Tim.2,6, Tit.2,14, 1.Pet.1,18. Forløst fra syndens skyld, ikke først og fremst dens makt. Vi var i et uløselig gjeldsforhold til Gud, men da Guds Sønn gav sitt liv, og utgytte sitt blod, betalte Han løsepengen i vårt sted, sonet for våre synder.

synder: det å falle utenfor, feiltrinn, syndefall. Rom. 5, 15+18, Kol.1,14.

har: Ikke bare en engangs opplevelse, men stadig gjentatt erfaring, en syndsforlatelse som vi trenger å få på nytt og på nytt. 1,Joh,1,7.

så stor og rik: Trenger å få nåden på nytt og på nytt. 2,7.

8-10: Kunngjøringen av Guds frelsesplan.

1,8:

i rikt mål: overstrømmende, meddele rikelig.2.Mor.4,15.;9,8.

visdom: den egenskap som Gud leder alt fram mot sitt mål ved. 1.Kor.2,6 f.

innsikt: menneskelig visdom som har fått innsyn i Guds frelsesplan, Hans hemmelighet.

1,9:

kunngjorde: Guds Ord(3,6) og Ånden.(1,17)

hemmelighet=mysterium. En sannhet menneskene ikke kan kjenne uten en guddommelig åpenbaring. Eks: Sakrament. Rom.11,25; 16,25. 1.Kor.2, 7,10; 1.Kor. 15,51. Ef.3,3; 3,9; 4,9; 5,32; 6,19; Kol.1,26f.

vilje: Jfr. v-3-7. Forklares nærmere i v.10.

beslutning: **kunngjøringen**, Rom.10,14-17 hører med! Betingelsen for syndenes forlatelse er troen som kommer av forkynnelsen. Ikke bare selve forkynnelsen, men *innsikt*, 1,8, over.

fatte: Gud har liksom skjult sin rådslutning inne i seg helt til Han nå har kunngjort den for menigheten.

1,10:

Frelsesplan/husholdning(økonomi/budsjett!)

tiden var inne: tungt uttrykk: tidens fylde, fullt mål. Joh.1,16. Ef.3,19; 4,13. Kronos: Tidens strøm. Kairos: Guds tid som bryter inn.

Sammenfatte alt: Det tenkes på den frelseshistoriske handling som Gud ville samle alt i Kristus ved. Forsone alt med Gud, Kol.1,20. Jfr.1,22. Sammenfatte og hode hører sammen, jfr.også 2,14-16.

alt i himmel: Igjen himmelen som sted, egtl."de vesener som er i himmelen."(Englene) Har ikke del i syndefallet. Men forsoningen har en indirekte virkning på dem, i det de nå er kommet i nytt forhold til menneskene. Også menneskenes innbyrdes forsoning. Kirken er foreningen av tidligere uforlikte motsetninger i menneskeverdenen.

11-14: Frelsens fullendelse: Jøders og hedningers felles delaktiggjørelse i gudsfolkets arverett.

1,11:

del i arven: De kristne har fått arvelodd i Guds Rike.

bestemt til det på forhånd: utvelgelsen til frelse.

etter Guds forsett: Gud ikke fjern, men aktiv, deltakende.

plan og vilje: Bevissthet, og fri vilje.

1,12:

vi: de troende jøder. sKal være til **pris og ære for hans herlighet.**

håp: knytter seg til Guds løfter i GT. Rom.15,8.

1,13:

også dere: de hedningekristne er også med. Tar ikke opp arveloddsbegrepet på nytt, nå gjelder det tegnet på dette: Beseglingen ved Helligånden, formidlet ved Ordet.

sannheten: 4,15,21,24f.; 5,19, 6,14.

sannhetens ord: Rom.1,16.

seglet: Jfr. om pantet over. Rom.8,16, 2.Kor.1,22. Stempler leserne som Guds hellige folk. En uformelig masse blir oppvarmet, og preget med et mønster.

1,14:

pantet: Åndens pant, 2.Kor.1,22, 5,5. Kol.1,5. Forskudd, håndpenger på/før den fulle betaling. Helligånden med sine nådevirkinger og nådegaver er et uttrykk for den kommende verdens krefter.(Hebr.6,5)

inntil forløsningen kommer...:Guds eiendomsfolk og dets forløsning fra alt ondt ved den endelige frelse.

til pris og ære for hans herlighet. At de hedningekristne er blitt akseptert som Guds folk og at jødene i Jesus Kristus også skal være med der, fører tilsammen til pris og ære for Guds herlighet. For hedningene gjelder det Guds barmhjertighet, for de jøde kristne Guds trofasthet.

1,15-2,11 TAKKSIGELSE FOR LESERNES KRISTENSTAND; FORBØNN FOR LESERNE.

1,15-23:

1,15-19: Apostelen forsikrer at han takker Gud for lesernes tro og kjærlighet og ber for dem at de må få Åndens opplysning til å erkjenne hvor stort det håp er som de er kalt til og hvor stor makt Gud har til å oppfylle det.

1,19-23: Gud har alt bevist sin makt ved å vekke opp Kristus fra de døde, opphøye Ham over alle andre makter, og sette ham til menighetens hode.

1,15-18: Derfor: v.13-14.

tro, håp og kjærlighet: 16+18. 1.Kor.13,13. Kjærligheten til de hellige, gjelder uten forskjell, gjelder fordi de er hellige.

vår Herre Jesu Kristi Gud: Jesus bekjente seg til Gud som Gud. Faderen vedkjente seg Sønnen Jesus siom Kristus, vår Herre, ved å påvekke og opphøye Ham. v.20f. Mt. 22,32(=2.Mos.3,6)27,46, Joh.20,17. NB: Tonaturlæren.

Ånd som gir visdom og gir åpenbaring: Leserne har alt fått Ånden, men her ønskes en ny formidling av Ånden, jfr. 1.Kor.12,8+10. Åpenbaring: Avsløring av mysterier, nye momenter i Guds råd til frelse, særlig gjelder det slikt som har med den siste tid å gjøre. Rom.11,25 1.Kor.2,6f; 15,51; 1.Tess 4,14f; 2.Tess.2,3.

deres hjertes øye lys: egtl. opplyste hjerteøyne=Mer opplyste. Ikke en intellektuell, men åndelig opplysning.

hjerter:4,18, Gal.4,6.

hvilket håp han har kalt dere til/(det kristne håp)

Hvor rik og herlig arven er.../(det kristne håp)

håp: det subjektive.

arven: Håpets innhold. Har opprinnelse hos Gud.

1,19-23:

hvor veldig hans kraft er.../(Guds makt til å oppfylle det)

makten: Garantien. Kristi verk. Rom.1. Kristus er menighetens hode, førstegrøden av de som er sovnet inn, og prinsippet for de troendes herliggjørelse.(Rom. 8,11; 1.Kor. 15,20; Kol.1,8)

Denne veldige makt og styrke: Egtl. 3 uttrykk: styrke, handlende kraft, intensitet.

reiste han Kristus opp...: Rom.6,4; Kol.2,12. Salme 110,1.

**makter og myndigheter, velde og herredømme/
over alle navn/**

i denne verden og den kommende: Ære være osv.

alt: Kristus er Herre! Alt i tilværelsen. Sal.8,7. Matt.28,18, 1.Kor.15,27, Hebr.2,6-9, 1.Pet.3,22.

Kirken: Ekklesia:(Qahal) Den utkalte forsamling. Kirke: av Kyriake, det som hører Herren til.

Kristus hodet, menigheten legemet. "er jo hans legeme." Rom. 12,5; 1.Kor.12,13; Ef. 2,16, 4,4+12+16; 5,23,+30; Kol. 1,18+24; 2,19; 3,15.

Fylt av Ham. Jfr. Kol. 2,10. Fylde: Det sto kamp om ordet. 2.Mos. 40,35, Jer. 23,24, 1.Kong.8,27. Ef.4,10. Gjør dette ved menigheten: Derved er Han i ferd med å fylle de troende med sin velsignelses fylde, så Han blir alt i alle.

2,1-10:

Leserne blir minnet på hvordan de har opplevet Guds makt, Han som har levendegjort dem med Kristus fra den åndelige død og satt dem med Ham i Himmelen.

2,1: Jfr. 1,19. Mens Guds oppvekkelse og opphøyelse av Kristus var et bevis på Hans makt er hans tilsvarende gjerning overfor de kristne (Jøde-som hedningekristne) et utslag av hans miskunn (2,4) fordi de var syndere.

Døde: Leserne ikke fysisk døde, men døde i åndelig mening på grunn av sine overtredelser og synder.

Misgjerning: Feiltrinn.

Synder: Syndige vaner som er ytringer av syndens lyst.

2,2:

den nåværende verdens vis: den gudfiendtlige menneskehet.

Joh. 12,31; 1.Kor.3,19; 5,10. Tidsånden.

herskeren i luftens rike: den onde. Demonisk hærmakt.

Mk.3,22; Joh.12,31; 2.Kor.4,4.

den ånd som nå er virksom..: Ikke personlig onde ånder, men en ånd som utgår fra den onde, omlag som 1.Kor.2,12, denne verdens ånd.

De ulydige: De uomvendte. Gjenstridigheten mot Gud slik Han har åpenbart seg i evangeliet.

2,3:

Vi: de jødekristne. Rom.2,17f; 3,9f, Rom7,7f, Tit.3,3. Før omvendelsen åndelig døde under syndens herredømme. Det gjelder både moralsk fordervelse:

lystene i vår syndige natur(kjød): mennesket i sin syndige tilstand. Herfra springer ut både egoistiske og sanselige lyster.

våre egne tanker: De reflekterte, overveiede

Ufrelst stand:

av naturen under Guds vrede: overgitt Guds vrede. Den guddommelige rettferdighets reaksjon overfor synden i form av en straffende handling, vredesdom. Kommende vrede: Rom. 3,5; 5, 9; 1.Tess. 1,10; 5,9. /Nærværende vrede: Rom.1,18f; 1.Tess. 2,16.

Begge deler: Vreden truer alle på dommens dag, men gir seg også utslag i at jødene var åndelig døde akkurat som hedningene.

2,4:

miskunn: medfølelse med de ulykkelige.

elsket med...kjærlighet: Guds personlige verdsettelse av den som er gjenstand for kjærligheten. Ikke bare frir fra ulykken, men bringer saligheten.

2,5:

Levendegjørelse: Han elsket oss enda vi var døde ved våre overtredelser som måtte vekke hans vrede. Det var en reell dødstilstand, men da må også levendegjørelsen være virkelig. Levendegjørelsen er knyttet til vårt samfunn med Kristus, egtl. "I Kristus," dvs. dåpen og troen. Levendegjørelsen er en meddelelse av Ånden, av åndelig liv. Er alt frelst, men er fremdeles i håpet, Rom.8,24.

nåde: En ny "trefoldighet," 5a: miskunn, kjærlighet, her nåde. Guds rikdom på miskunn, hans store kjærlighet som beveggrunnen til hans levendegjørelse av dem, så pekes til slutt på den guddommelige nåde som deres frelses grunn.

2,6:

I Kristus Jesus:

Guds handlemåte med Kristus og med de kristne er parallell. Kol.2,12; 3,1.

i himmelen:

Allerede himmelborgere!(Fil.2,20) Setet ved Guds høyre forbeholdt Kristus, 1,20.

med ham:

Skjult med Kristus i Gud.

Vi kan skjelne mellom levendegjørelsen og oppvekkelsen: Førstnevnte motsetning til dødstilstanden, og forutsetning for oppstandelsen. Jfr.Kol.2,12-13: Levendegjørelse: Rettferdiggjørelse/tro/syndstilgivelse. Oppvekkelse: Gjenfødelse og fornyelse. Tit.3,5.

NB: Henger sammen!

2,7:

i de kommende tider: Guds nye tid.

vise: viktig uttrykk: ytre oppvisning av den nåde som vi her bare har pant, forskudd på. De troende skal da få del i den guddommelige herlighet. Hvor rik Guds nåde er, vil først bli klart etter Jesus gjenkomst, når oppvekkelsen viser seg i legemets oppstandelse, og vi sitter til bords i Guds Rike med Ham. Kol.3,4; Rom.8,17f.

godhet, egtl. givende godhet, Rom.2,4;11,22.

2,8:

nåde: Den er hele frelsens opphav. Frelst av nåden ved tro. Skyldes ikke oss selv, men alt er Guds gave! Troen ingen gjerning eller prestasjon som fortjener nåden, men at den bare er den tomme hånd som gaven blir lagt i. Vi kan ikke rose oss av gjerninger, heller ikke av troen som "vår".

2,9-10:

rose: vår kristenstand hviler ikke på vårt verk, bare på Guds.

skapt: nyskapelsen. 2.Kor.5,17; Gal.6,15; 4,24; Kol.3,10. Ikke på grunn av gode gjerninger, men til gode gjerninger! Består ikke i det som kalles gode gjerninger, men i oppfyllelsen av Guds vilje, Ef.4-6. Uavhengige av vårt initiativ: bestemt på forhånd, som spor vi skal vandre i, eller som den drakt som vi skal ikle oss. Gal.3,26-27; Ef.4,24; Kol.3,10. Altså: Gud har lagt oppgavene ferdig så vi ikke trenger å gripe til selvvalgte gjerninger, men at vi med våre gode gjerninger i grunnen bare er redskaper for Guds Ånd som den egentlige drivkraft. Derfor er æren Guds alene. i J.K.: 6, 7,10. Alle Guds Nådegjerninger, både i fortid og fremtid har sin grunn og formidling i Messias Jesus og vårt livssamfunn med Ham.

2,11-22: FORENT TIL ETT FOLK, EN MENIGHET I KRISTUS.

For at de kristne skal akte på storheten av Guds nåde i Kristus, ber apostelen dem huske på sin hedenske fortid de de sto utenfor Guds eiendomsfolk med deres rettigheter, men nå i J.K. er de blitt forenet med dette folk til én menighet og er blitt likeberttigede medborgere av Guds Rike.

2,11:

uomskåret/omskåret: Rom.2,29; Gal. 2,3; Kol.2,11. Men: Rom.3,1. Hedningekristne har en spesilell grunn til å takke Gud for Hans miskunn.

2,12:

Uten Kristus: Jfr. 2,1-5. Nå gjelder det hva dette betydde.

uten håp-fremmede for løftet.

uten Gud-utelukket fra borgerretten i Israel. Her handler det ikke om avguder, fordi de ikke finnes!(1.Kor.8,5; Gal.4,8.) De kjente ikke den eneste, sanne Israels Gud.

i verden: de kristne er løftet opp over verden og har sitt hjemland i himmelen.

2,13:

i K.J.: Innlemmet i Kristus er vi innlemmet i Guds folk, og kommet Gud nær

ved Kristi blod: Egtl. "i!" 1,7; Kol.1,20; Hebr.12,24; 1.Pet.1,2. Sier om mulig enda mer enn "ved."Messias'blod stifter forbund mellom de troende og Gud og mellom de

hedningekristne og de jødekristne. Kristi blod er betraktet som paktsofferblod, Mt.26,28, motbildet i GT er 2.Mos.24, men også soningsblod, jfr. 2,16.

2,14-18: Følgen av Kristi forsoningsverk og forkynnelse av dette for leserne.

2,14:

Vår fred/de to til ett: Han er formidler av vår fred. Han er i sin person bærer av freden, idet Han ved sitt blod, som representerer Hans eget liv. har skaffet freden til veie. og selv som den levende Herre er fredsbåndet. Fred oppover, men her helst fred "bortover", altså mellom jøder og hedninger, mennesker overhode. Begge parter forsoning med Gud skaper fred dem i mellom! Igjen: Shalom. 15: "i Ham." 18: "Gjennom Ham." Gjerdet, altså det spesielle med Israel som Guds eiendomsfolk i GT, ble en skillemur for hedningene=Loven. Jfr. Balustraden som skilte mellom folkets og hedningenes forgård, var ca. 1,5 m høy.

2,15:

Avskaffet loven: Kristus ble underkastet Moseloven da Han ble menneske som oss, som jøde, og bar lovens forbannelse stedfortredende. Har også kjøpt oss fri fra lovens åk. Rom.1,3; 7,6; 10,4. Gal. 3,23; 4,4-5; Kol.2,14.

Slik at han kunne skape de to til ett i Ham.

Bud: De mange enkeltbud i loven. Eks:Sabbats-og spiselovene.

Forskrifter: Egtl.dogme. Ikke slik som vi forstår det her: Jødiske forskrifter i tillegg til loven.

Ikke bare blir jøde og hedning forenet i Kristus, men det dreier seg om det nye, gjenfødte menneske. 2,Kor.5,17; Gal.6,15. Kristus er erketyten på dette nye menneske, den nye menneskehet som Gud skaper i nyskapelsen. Fredsstiftelsen fører til utleggelse om forsoningen:

2,16:

I ett legeme: Bare Kristus, ikke Kirken.

Forsoner dem begge: Freden mellom mennesker og Gud.

Har skjedd på sammen måten for jøder og hedninger!Kol.1,22. Meget viktig uttrykk: forsoner dem begge med hensyn på, med tanke på Gud: Gud er krenket av våre synder, og blir derfor vred. Altså er det ikke tale om opphevelse av menneskets fiendskap mot Gud, men om det motsatte: Opphevelsen av Guds vrede mot menneskene. Må være slik, fordi forsoningen er knyttet til Kristi korsdød, og er skjedd "ved korset." Kristus fremstiller den nye menneskehet, men også den forsonede menneskehet. Subjektiv, objektiv forsoningslære, verdensrettferdiggjørelsen, den klassiske forsoningslæren.

2,17:

Så kom Han og forkynnte:Den oppstandne Kristus. Kristus er den som "fører Ordet" i misjonen: Jes.52, 7; Apg. 26,23.; Rom.15,18; 2.Kor.13,3.

Fred. Her: Fred med Gud.

2,18:

Adgang: Adgang, introduksjon.

I Ham: Fiendskapet som ble virket av Guds vrede er forbi. Abba! Rom.8,15; Gal.4,6.

De Tre Personer: Den Tre-ene Gud.

2,19-22: Følgen av Kristi forsoningsverk og forkynnelse av dette for leserne: Nærmere utvikling av saken.

2,19:

ikke fremmede: (for Gud og Hans folk.

ikke utlending: Som bor ved siden av landets borgere.

de helliges medborgere/de hellige: hellige her mer isolert brukt enn i 1,1: Gjelder de troende jødekristne. Obs: Jes.7,3, m.fl. st.

Guds familie: Ikke bare borgerrett, men hører til Guds familie/hus; Gud er Faderen, 18.

2,20:

Familie/hus: Ordspill.

Grunnvoll: 1.Kor.3,12; Kol.2,7. Leserne er som nye steiner blitt lagt til den bygningen som holder på å reise seg, den kristne kirke. Jfr. 1.Pet.2,5f. Både den grunnvoll profeter og apostler har lagt, men også den grunnvoll disse utgjør. Den siste betydning. Rett nok er Kristus hjørnesteinen, men apostlene grunnvullen på den måten at de er øyenvitner! 1.Kor.15. Hva med profetene? De GTlige eller NTlige? NTlige! Er de grunnvullen i NTs kirkebegrep, handler det om kristne, som står under apostlene, men likevel har en særstilling i menigheten. "Forkynnere som bærer fram Guds vilje i en bestemt situasjon." Apostlene alltid først, 1.Kor.12,28. Tradisjonen fra Kristus normerende for inspirasjonen ved Ånden! Han er

hjørnesteinen: Mt.21,42; 1.Pet.2,6. Den viktigste stein i grunnmuren, hovedsteinen som ved siden av det tekniske også hadde en åndelig betydning. Man reiste gjerne et nytt tempel over det gamles hjørnestein og denne ble beskrevet med kongens navn. Dreide seg om lange blokker som kunne måle 7-8 m.

2,21:

hele bygningen: De enkelte menighetslemmer slutter seg sammen med sine ulike nådegaver, og bidrar hver på sin måte til den gjensidige oppbyggelse.(4,16; Kol.2,19.)

2,22:

i Ånden: slik skjer det at steinene i bygningen blir oppbygget til et nytt tempel, nemlig å være Guds bolig. Livssamfunnet med Kristus er nemlig formidlet ved Ånden, derfor bor Gud selv i dem. Joh,14,23; 1.Kor.3,16; 1.Pet.2,5.

3,1-21: JESU KRISTI FANGE. PAULUS KALL SOM HEDNINGENES APOSTEL. FORBØNNEN FOR LESERNE GJENOPPTAS.

3,1: Viser tilbake til 2,11-12, og fram mot 3,14. Må dere som er hedninger av fødsel, og så har fått fullt borgerskap i Guds Folk, få rett åndelig erkjennelse.

Jesu fange: Den som Kristus har gjort til fange fordi det er i hans tjeneste Paulus er blitt fengslet. Dette gir hans forbønn vekt.

3,2-13: Forklaring av Paulus' kall som hedningenes apostel. Underavsnitt: 2-4; 7-12, som hvert har samme struktur: de personlige siden, kall og utrustning, oppgaven til det apostoliske embetet.

3,2:

åpenbaring: viser til apostelembetet.

nåde: Overgivelsen av apostelembetet. Rom.12,3; 15,15; Gal.2,9.

forvalter/husholder: Luk.12,42-48; 16,1-13.

3,3:

mysteriet:Kol.1,9; 1,26(Mysteriet som er Kristus selv.)(Ef.2,11-12) Er både den som har åpenbart mysteriet, og den det handler om.

3,5:

apostler og profeter: Bare Paulus og Peter(Apg.10-11, 15,7-11) egen åpenbaring.

3,6:

Hemmeligheten går ut på at jøde-og hedningekristne er helt ut slikestilt ndg.frelsen.

"med til:" viser til Israel.

"medarvende:" Rom.8,17; Ef.1,18.

"medlegemlig:"

"deltakende:"

ved evangeliet: det objektive middel hvorved disse goder blir meddelt hedningene. Troen vår side av saken.

3,7:

kraft:

Gud måtte gripe inn med kraft på grunn av Paulus' motstand.

3,8:

Minste av de hellige:

Ikke bare den ringeste av apostlene, (1.Kor.15,9, 1.Tim.1,13+15) men den ringeste av alle kristne!

Kristi ufattelige rikdom, strekker seg ned og ut til selv de aller armeste: Rom.10,12; 11,33.

Ikke bare misjonerende forkynnelse, men også skal han

3,9:

bringe Guds frelsesplan fram i lyset= være lærer for hedningene. Plan:

"Økonomien," jfr. 1,8-10.

fra evighet av: Fra evighet! Før skapelsen.

3,10:

Guds visdom: 1.Kor. 2,7.

Også kunngjort for **maktene og myndighetene i himmelrommet**=englene.

3,12:

Frimodighet: talefrihet, kommer av alt/tale, det å si alt. 1.Kor. 3,12; Ef. 6,19; hebr. 4,16; 10,19; 1.Joh.3,21;5,14.

Igjen: Adgang: rett og frihet til å gå til Gud.

I **Ham/i troen:** Det objektive og det subjektive.

3,13:

Mist ikke motet: 2.Kor.4+5.

lide: Det at ap.har pådradd seg lenker i sin strid for de hedningekristnes rett, viser hvor høyt han akter dem.

3,14-21:

Forbønn for de troende.

3,14: Vender tilbake til 3,1: Jeg bøyer mine knær..., jfr. også 1, 15f. "Fordi dere hedninger er blitt kalt til å være Israels medborgere i Guds rike, og fordi jeg, Paulus, har fått den nåde å forkynne dere dette og å lide for Deres skyld, derfor ber jeg Faderen at han skal styrke Deres kristenliv, og utdype Kristi uransakelige rikdom."

Bøye,knele: Vanligst å be stående, Mt.6,5; Luk.18,11+13. Knelingen uttrykk for en særegen bevegelse som symbol på den ydmyke hengivelse., Mt.26,39; Luk.22,42. Faderen: 2,18. Guds Fadersinn.

3,15: alt som heter Far og barn: samlingen av dem som stammer fra samme far, ætt eller stamme. Ikke et jordisk bilde, men vi har vår farstanke fra Gud! Hos Ham er urbildet for ethvert farsforhold i himmel og på jord. Gjelder derfor også englene, egtl."enhver ætt i himmelen." Englene bærer barns-navnet i kraft av sin natur, de kristne på grunn av nåden. Også den del av menigheten som er hjemme hos Herren.

3,16:

styrke: bekreftes, "konfirmeres."

indre menneske: personlighetlivet, det sjelelig-legemlige liv. Handler om et gjenfødt, men ikke *det* gjenfødte menneske som sådan. Rom.7 om kampen mellom kjød og Ånd. Hvalpen som rykker i båndet, leieboeren i huset.

med kraft: ikke bare erkjennelse, skjer

med sin Ånd: Jfr.Luk.11,13.

3,17:

Kristus ved troen kan bo...: Stammer fra troslivets begynnelse, dette kan bare finne sted i samme grad som Kristus tar bolig i våre hjerter ved troen. Styrken består nettopp i dette, og på den ydmyke oppgivelse av egen kraft og opptagelse av ham ved troen. Joh.14,1; 18; 23; Rom.8,9f; Gal.2,20; 2.Kor.13,5. Tidsbruken på gresk forteller at Kristus på ny og i stigende grad skal gjøre de troendes hjerter til sin bolig, liksom troen bare kan eies idet den stadig blir fornyet og utdypet.

rotfestet og grunnfestet, ønskeform. Merk rekkefølgen! Her handler det om følgen av Kristi bliven ved troen. En erfaring.

kjærlighet: Guds kjærlighet, agape.

3,18:

fatte: helt og fullt skjønne.

Bredden, lengden, høyden, dybden: Bestemt form! Hva viser det tilbake til? 3,9: Mysteriet.(Johs. Chrysostomos.) 2,20 Det åndelige tempel? 1,18f? De fire dimensjoner hører hjemme innenfor "håpsdimensjonen." Der siktes også av noen til Kristi kors, noe som de forskjellige dimensjoner kunne syns å tyde på, og korset er nettopp mysteriets sentrum. Jfr. Åp. 21,10flg. Betyr i allefall at Guds frelsesråd i Kristus omfatter hele skapningen, både den himmelske og den jordiske, 1,10, både jøder og hedninger, 1,11-14; 2,1-5, 11-22; 3, 3-13, endatil de døde verden, 4, 8-10.

3,19:

kjenne: Det er umulig å kjenne Kristi ufattelige kjærlighet fullt ut, men menigheten kan mer og mer lære den å kjenne med erfaringen, i samme grad som Kristus får bo i hjertene ved troen, og de troende blir grunnfestet i denne kjærlighet.

Kristi kjærlighet er Guds egen.

fylt av hele Guds fylde: Jfr.1,23;4,10. Summen av de egenskaper som utgjør Hans åpenbarte vesen, som er kjærlighet, 1.Joh.4;8;16.

3,20:

3,14-19 kan bare sammenliknes med Joh.17.

Uendelig mye mer enn...: Målestokken strekker ikke til! Jfr.1,19; Kol.1,29.

3,21:

Ham være ære...: Gud æres i menigheten, men i og ved Kristus!

Gjennom alle slekter...: Inn i alle slektledd av evighetenes evighet. Ingen geneasjonsveksling etter Matt.22,30f. Kirken skal bestå også i den kommende verden. "Jesu gjenkomst betyr ikke slutten for kirken, men at fullendelsen tar til."

4-6: Formanende del.

Efes.: 1-3: Forkynnende del. 4-6: Formanende del.

4,1-16; 4,17-5,21; 5,22-6,9; 6,10-20.

4,1-16: FORMANING TIL INNBYRDES ENIGHET, SLIK SOM MENIGHETENS ORGANISKE ENHET KREVER DET. NÅDEGAVENES ULUKET SKAL IKKE HINDRE, MEN DESTO MER FREMME ENHETEN I KRISTUS JESUS.

4,1:

Formane: Egtl.tilkalle, formane, Rom.12,1 flg. 1.Kor.1,10, trøste,

Formaning: Rom.12,1 flg. Gal.5,16/5,25. V.1 er en alminnelig, grunnleggende formaning om å vandre i samsvar med kristenkallet. "Siden den nåde er gitt meg å forkynne hedningene evangeliet om deres fulle delaktighet i de helliges samfunn, så formaner jeg dere, hedningekristne..."

4,2:

Lesernes innbyrdes forhold som menighetslemmer.

"all ydmykhet:" det sin som setter seg selv lavt, tenker ringe om seg selv, og derfor også er villig til å tjene andre, Rom.12,3; 12,16b.

saktmodighet: det sinn som ikke pukker på sin rett eller gjør seg selv gjeldende, men stiller sin sak i Guds hånd, jfr. Kristus, Matt.11,29.

langmodighet: det sinn som er langsomt, sent til å vredes, tålmod i forhold til mennesker, mens et beslektet ord betyr tålmod i forhold til ytre kår. Dette fører til **å bære over:** tåle, fordra. Langmodigheten refererer seg til andres krenkelser, mens overbærenheten går på karakterfeil. Alle kristne har slike feil, og er slett ikke bare elskelige. Men det går her på dypet om den kristne kjærlighet, ”i agape,” den kjærlighet som nettopp tåler alt, 1.Kor.13,7, og er rede til å tilgi. Om en kristen er ydmyk, vet han at han selv trenger overbærenhet og vil derfor i kjærlighet være overbærende med medkristne.

4,3:

enhet: Den enhet som Ånden alene kan skape, 2,18. Enheten er gitt, men den må bevares ved innbyrdes fred,

“sammenbindende fred.”Kol.3,14.

4,4-6 peker på en rekke objektive faktorer som skaper menighetens enhet.

4,4:

Ett legeme. Legemet er der. Rom.12,5;1.Kor.10,16-17; 1.Kor.12,12f. Dåpen grunnlegger menigheten, nattverden oppholder den? Nei, “fordi det er ett brød(som er det mystiske samfunn med hans legeme)er vi, de mange, ett legeme.”

En Ånd. Ånden fyller menighetens lemmer. Rom.8,23; 2.Kor.1,22; Ef.1,13f.

Ett håp, ikke et ideal, men dette er faktisk gitt de kristne. Ett håp, som hører kallelsen til.

En Herre. 1.Kor.8,5; 12,5.

En tro. Har Kristus til gjenstand. Rom.10,9; 1.Kor.12,3; Fil.2,11.

En dåp.

Matt.28,18-20, Mk.16,16, Rom.6,1-4, Gal.3,26-27, Tit.3,4-7. Her: dåpen som institusjon, eller sakrament. Barnedåp/voksendåp: Alle udøpte må døpes, men de må også tro!

En Gud og alles Far.

Trinitarisk oppbygd, jfr. 1.Kor.12,4-6; 13,13; 2.Kor.13,13.

Kjærligheten, v.2, håpet og troen, 4,5. Ef.1,16f.

4,6:

Over alle, gjennom alle, og i alle: Treenigheten?

4,7-16:

Etter at ap. i v.4-6 har minnet om den grunnvoll som gjør at menigheten kan være én, går han i dette v. over til å tale om den forskjell som likeveøl finnes mellom de enkelte kristne med tanke på nådegaveutrustning. Noen har fått ytre sett større oppgaver enn andre, men også disse tjenester skal tjene hele menighetens oppbyggelse og føre den fram til en høyere enhet i troen

4,7:

Nåden, nærmest nådegavene: I mer spesiell forstand, som kilde til den kr.virkomhet i menigheten. Jfr.3,7-8;1.Kor.12,7+11. Tildelt hver i forskjellig mål, men ikke vilkårlig, men slik som Kristus har tilmålt gaven. Rom.12,3; Ef.3, 13+16. Nådegavenes ulike fordeling beror på Kristi suverene bestemmelse.

4,8:

Derfor står det: Kristus har vunnet oss disse gaver, og gir dem til menigheten-skriftbevis for dette: Sal.68,19.(En triumfsang som priser Guds seierrike kamp mot

sitt folks fiender. Israel er ført gjennom ørkenen til det hl.land, Sion er kongens borg, og fiendene rundt er beseiret.) Paulus har tillempet salmen! 2.person er blitt til 3. Tok er blitt til gav. Hab.2,4+Gal.3,11. Salmen handler ikke direkte om Messias på Sion, men er likevel profetisk om Messias' seierrike oppstandelse og himmelfart, sete ved Faderens høyre, og utdeling av nådegaver til menigheten. 1,20;2,6. Triumftøget, 2.Kor.2,12-27. Sml. Johs.ev.: Jesu herliggjørelse. (Joh,12,23)

Fangene: Kol.2,15. Ved Kr.verk er mennesker blitt frigjort til å kunne bli Kristi tjenere og gaver til hans menighet.

4,9:

Steg opp: Fortolkning av salmen. Må også ha fart ned!

Kristus, men 1.Kor.12,28: Gud.

Jordens dyp: "For ned til dødsriket." Uttrykker at ikke noe i tilværelsen er unntatt Kristi makt og herlighet. 1.Pet.3,19f? Moe: Der nedfart etter Kr.levendegjørelse i Ånden, en del av hans opphøyelse, her: det siste trinn i fornedrelsen. Flisespikkeri!

4,10:

Steg opp over alle himler: 1,22-23. Kristi opphøyelse over hele universet i makt og ære.

Fylle: jfr. fylde. Oppfyllelse av altet, som Gud, Jer.23,24, men også frelseshistorisk, igjen 1,22. Fyller menigheten med sin herlighet, men gjennom den verden "med virksomhet og herredømme."(Johs. Chrystostomos.)

4,11:

Gav menneskene gaver. Den himmelfarne Kristus! Kunne ventet nådegavelister å la Rom.12; 1.Kor.12, men her faste stillinger, nådegaver. Ap. vil avverge den oppfatning at andre gaver er mindre verd! Jfr. 1.Tim.4,14; 2.Tim.1,6. 1.Kor.14,34-40, 1.Tim.2. 11-15. Ulikheten skal ikke skape kløft, men tvert imot fremme enheten ved disse tjenesters bidrag tilsammen.

Apostler: De 12, Paulus, Jakob, (1.Kor.15,7; Gal.1,19) Barnabas.(Apg. 14,4;14)

Profeter: 2,20!

Evangelister: Evangelieforkynner, misjonær. (Apg.21,8; 2.Tim.4,5)

Hyrder: Tjeneste i lokalmenigheten. Apg.20,28; 1.Pet.5,2. = Presbytere(Eldste), Biskoper(Tilsynsmenn) Altså ikke utledet av 1.Pet.2,5+9. 1.Kor.12,28: Styre.

Lærere: Tjeneste i lokalmenigheten. Undervisning av dåpskandidater og døpte. Men ikke bare som vårt "kateket." Vidsoms og kunnskaps tale.(1.Kor.12,8; 14,6)

4,12-16:

Når ap. bare har regnet opp de "viktigste" nådegaver, er det for å vise at disse er gitt for å tjene den hele menighets fremgang ved å føre alle dens medlemmer fram til den samme åndelige modenhet, 4,12.

4,12:

Nådegavebærernes funksjon. de er alle tjenere, ikke herskere.

Utruste: Sette i stand, gjøre fullkommen.

Tjeneste: Her ikke diakoni, men alle kristnes tjeneste. V.taler om Ordets virkning i menigheten.

Bygges opp: Tanken om men. som en bygning, 1.Pet.2.

4,13:

Enhet: De helliges mål. Nok en grunnleggende enhet i troen, 4,5; men den skal gjennomgå en vekst både i innhold og i inderlighet. Skjelner altså mellom roten og toppen.

Kjennskap: kr.erkjennelse i motsetning til vranglæren. Enheten mellom kristne innbyrdes i troen og erkjennelsen. Kristus åpenbarer for oss Guds ufattelige kjærlighet, og er troens og erkjennelsens opprinnelse og mål. Ga.2,20.

Moden mann: 3,18-19.

4,14-16: Veien til vekst.

4,14:

Umodne barn: Mangelen på kritisk sans og fast standpunkt.

Kaste hit og dit: Hentet fra et skip som er ute på det åpne hav priggende bølger og vind= vippest opp og ned av bølgene.

Drive: Komme ut av kurs.

Lære: Enhver lærdommens vind som måtte blåse.

Falske spill: Terningspill, bedragerisk spill, renkespill.

Villfarelsens listige kunster: Dyktighet til å imponere med kunstgrep på vegne av vranglæren.

4,15:

Positiv motsetning: fastholde sannheten i kjærlighet, og i alle deler vokse opp til ham som er hodet, Kristus.

Tro mot sannheten: Gal.4,16. Holde fast ved, bekjenne s. Ikke bare lærerne, men også tilhørerne. Sannheten fastholdes og fremholdes ikke i blindniskjærhet, men i kjærlighet og kristelig fordragelighet, 4,3. Da vil nemlig de kristne bli i stand til å vokse opp til ham, slik at de blir et legeme som er forent med og svarer til ham som er hodet for men.som hans legeme. Veksten må skje ikke bare i erkjennelse, men også i helliggjørelse.

4,16:

Vekst: V. forteller om hvordan veksten opp til hodet formidles, Kol.2,9. Kr. målet for veksten, og samtidig dens rot. Blikket rettes nå fra den enkelte kristne til hele kirken, og dens vekst. Betingelsen er først og fremst det indre sambånd og samhold mellom de kristne, 2,20; Kol.2,21.

Sammenføyes: Føyes harmonisk sammen.

Holdes sammen: Bringes og holdes sammen.

Bånd: Ledd.

Alt etter den oppgave...: Luther: "ved al den Forbindelse innbyrdes Hjælp giver." I forhold til den nådegave hver enkelt har fått, kan og skal han medvirke til å støtte legemets samlede virksomhet. Men krav om beksjedenhet og troskap i tjenesten, Rom.12,3f, 1.Kor.12. Under denne forutsenning vil hele menighetslegemet vokse sin vekst. Nådegavene er ikke nok, det hele må bæres av Kristi kjærlighet.

4,17-5,21: FORMANING OM ET HVERDAGSLIV SOM SVARER TIL DERES KRISTENSTAND I MOTSETNING TIL DERES UMORALSKE OG HEDENSKE FORTID.

Det første avsnittet, i dette kap. har handlet om menighetslivet. Det nye handler om den moralske livsførsel i det hele tatt, deres innbyrdes forhold, og forholdet til ikke-kristne.

4,17-24:

Generell formaning om et nytt, hellig liv i motsetning til det gamle, hedenske.

4,17a:

Jfr.4.1. Skal leserne vandre verdig i forhold til kallet som kristne, må de bryte helt med sitt gamle hedenske liv.

Inntrengende i Herren: Høytidelig, på Hans vegne!

4,17b-19:

Hedningenes sørgelige situasjon:

4,17b-18:

Formørkelse, fremmedgjøring:

Sitt sinns tomhet, fåfengt tenkemåte, manglende moralsk dømmekraft. **Fremmede**

for livet i Gud, forherdede hjerter:

Bortvendt fra Gud, derfor er tankene rettet inn mot det sanselige og forgjengelige. Innholdstomt sinn, formørkelse av forstanden, og utestengthet fra gudslivet. Hviler på Guds Dom. Jfr. Rom.1,20 flg. Taler om et liv som blir meddelt menneskene ved skapelsen, men ved vrangviljen mot Gud tapes dette. Kunne kjent Gud ved Guds åpenbaring i naturen, og i samvittigheten. Hedningenes åndelige sans er blitt så avstumpet at de ikke kan svinge seg opp til erkjennelse av Gud slik Han har åpenbart seg i skaperverket.

4,19:

Avstumpet:

Sløv, følelsesløs overfor samvittighetens bebreidelser.

Utsvevelser: H.s tøylesløse utskeielser. Overgitt til lasten som dens slaver. Vellyst, skamløshet, gjerne seksuelle synder. 2.Kor.12,21; Gal.5,19.

All slags umoral: Havesyke i umoral?

Jag etter penger: Fråtseri.

4,20:

Med de kristne skal det være helt annerledes enn med hedningene.

4,21:

Matetæs: Bli Kristi disippel. Kol.2,6. Kol.1,6. Jesus: betoner at Gud ble menneske i Ham.

4,22:

Rom.6,1-11, særlig 1-4.

4,23:

Se også Ef. 3,16, 6,11. Fil.4,13, Kol. 1,11. Styrken er **bare** å finne i samfunnet med Herren Kristus. Den troende kan ikke bli sterk i Herren uten at han frivillig lar seg selv styrke av Ham ved bønner og ved nådens midler.

4,24:

Gal.3,26-27.

4,25:

Går tilbake på 4,22-24. Løgner forrest blant det gamle menneskes synder. Kol.3,9.

Tal sant, Sak.8,16. Sal.15,1. Am. 5, 10+15. Hverandres lemmer. Rom.12,5.

1.Kor.12,12. Ef.4,11, 1.Pet.4, 10-11. Derfor kan man ikke føre hverandre bak lyset.

Sannhetsplikt fører til samhörighet. Løgn til oppløsning.

4,26:

Syndig vrede. Sal.4.5 etter gresk overs. Bli vrede uten å synde. Tenk dere om på leiet. Vreden er uunngåelig i denne verden, men utarter lett. La ikke solen gå ned over deres vrede!= Bli forlikt samme dag! 5.Mos. 24,13.15. Bp: Matt.5, 23-26.

4,27:

Gi plass, rom for. Rom,12,19. Djevelen. her: Egennavn. 6,11. 1.Pet.5,8.

4,28:

Den profesjonelle tyv. 1.Kor.5,11, 6,10. Hendene settes i det godes tjeneste! Om å streve: 1.Kor.4,12. Ærlig fortjeneste, sml. Gal.6,10. Kallstanken. Domprost Håkon F.Breen. Nytt liv. Lunde 1992.

4,29:

Etisk fordervet, ikke bare slibrig. Motsetningen: Kol. 4,6. Charis. Her: Gunst. Være til velsignelse.

4,30:

Jes. 63,16. 1.13-14. 2.Kor.1,22. (4,1-5) Man gjør Ånden sorg ved nedbrytende tale. Helligånden har et spesielt forhold til talen som det nærmeste uttrykk for hva som bor i hjertet. Åndsfylden viser seg i 5,19 som begeistret tale, og når Guds Ånd slik har krav på å beherske de kristnes ord, da bedrøves han særlig ved all råttne tale fra deres munn. Gud er imot all syndig tale. Helligånden er også motsetningen til *all* vanhellig vesen. Ånden ikke bare over oss kristne, men *i* oss, som et guddommelig innsegl på vår tilhørighet til Guds eiendomsfolk. Peker også fram til den store dagen da vi endelig skal bli forløst fra alt vondt, så sant vi bærer Åndens segl. Må derfor ikke bedrøve Guds Ånd slik at vi jager ham bort, og dermed mister seglet, og ikke kommer med i forløsningen. Jak.3,6 flg.

4,31:

Ap. sammenfatter alle kjærlighetsløshetens synder og kjærlighetens store bud i 31-32.

1 Indre bitterhet, hatefullt sinn. Rom.3,14. Jak. 3,11+14.

2 Sinnoppbrusning, hissighet, sinne,

3 Sinne, varig vrede.

4 Skrik, kraftig tone.

5 Spott og hån mot andre mennesker. Kol.3,8.

6 Aggresiv ondskap.

4,32:

1 Velvillig, snill. Luk.6,45.1.Pet. 2,3.

2 Godhjerted, barmhjertig! 1.Pet. 3,8 flg.

3 Tilgivende hverandre. Kol.3,13. Slik som Kristus. 2.Kor.5,21. Matt.18,21-35. Helhjertet.

Messe

Vert fylte av Anden!

I

Dagens tema: Vert fylte av Anden!

En krevende agenda! For er det noe som er sikkert er det at vi har trøbbel med å virkeliggjøre apostelens formaning, i menighet, kirke og våre personlige kristenliv.

Bakgrunn:

Ef 1-3/Ef 4-6

Formaning: **Gal.5,16+25 "Eg seier dykk: Lev eit liv i Anden!...Har vi fått livet ved Anden, så lat oss òg ferdast i Anden."**

Ytterligere bakgrunn:

Joh.14,15-18; 23-26; Joh.16,8-15

II

I dette avsnittet oppsummeres alt det Paulus har talt om fra 4,17 og framover. Gud har kalt oss ut av verden, og inn i sitt folk. Kirken heter på gresk **ekklesia**, ordet betyr samlingen av de som er utkalt fra verden.

Dette innebærer også en ny måte å leve på: **"De skal ikkje leva som før, men leggja av det gamle mennesket som vert tynt av dei forførande lystene. De må fornyast i sjel og sinn og ikle dykk det nye mennesket, som er skapt etter Guds bilete, til eit liv i rettferd og heilagdom i samsvar med sanninga."(4,22-24)**

Det nye livet i Kristus vil preges av nye vurderinger, holdinger og handlinger. Gud kaller oss til en annerledes livsstil når vi er Hans barn.

Vær kloke! V.15

Klokskap i Bibelen har ikke noe med intellektuell overlegenhet å gjøre. Hadde dét vært tilfellet, var det ikke mange som kunne leve som kristne! Nei, klokskap er knyttet til en livsstil:

**"Den vise ottast og skyr det vonde,
dåren går på og kjenner seg trygg."
(Ord 14:16)**

Den kloke frykter Gud og har sin glede i å behage Gud, dåren bryr seg ikke om Guds vilje og lever etter sine egne regler. Men hva er det å leve som åndelig kloke?

Det handler om 4 saker:

1. Bruke tiden rett V.16.

Det kristne livet gjelder alle områder. Vi må svare for Gud for både hva vi har tenkt, sagt, og gjort. Derfor:

- ***Sett opp mål***

(Kan være både store og små). Hva vil du med livet ditt? Hva tror du Gud vil med det? Hvordan vil du nå dine mål?

- ***Vær disiplinert.***

Planlegger du din tid slik at du klarer oppgavene og kallet ditt? Får du gjort det du skal?

2. Forstå hva som er Guds vilje V.17.

Sammenhengen viser at det gjelder å leve etter Guds vilje midt i en ikke-kristen kultur. Det handler om å ikke følge med strømmen som døde fisker men å våge å leve annerledes som Guds folk. Vi skal ikke svelge rått alle normer, vurderinger og holdninger som er rundt oss. men **"Ha Gud til førebilete."(5,1)**

Samme sak i **Rom 12:2: "Og skikka dykk ikkje likt med denne verda, men lat dykk omskapa ved at de får eit nytt sinn og kan døma om kva som er Guds vilje: det gode, det hugnadlege, det fullkomne."** Også vårt tankeliv må få preges av Guds ord. Vi skal ha våre normer, vurderinger og holdninger grunnet i Bibelen.

3. Bli fylt av Ånden V.18.

Hvorfor bruker Paulus den dristige kontrasten mellom å bli full av vin og å fylles av Helligånden?

Det det handler om er å bli behersket av Ånden istedet for synden. På den andre siden: Selv om Guds Ord ikke binder oss når det gjelder vin i seg selv er det klart at det er synd å bli ruset. Når man drikker seg beruset fører det til last og synd, men når Helligånden får beherske oss tvinger Han oss til et hellig liv, til å velge rett kurs i veikrysset-til å være preget av Helligåndens kraft.

Men her er det et stort paradoks:

Som kristne har vi Helligånden:

Ef 1:

**3 Lova vere Gud, vår Herre Jesu Kristi Far,
han som i Kristus har velsigna oss
med all Andens velsigning i himmelen.**

**13 I han kom de òg til tru
då de høyrde sanningsordet,
evangeliet om frelsa dykkar.
I han er de merkte med eit segl,
Den Heilage Ande som var lova,
14 han som er pantet på arven vår
til dess utløysinga kjem for Guds folk,
til lov og ære for hans herlegdom.
17 Eg bed om at vår Herre Jesu Kristi Gud, herlegdomens Far, må la dykk få den
Ande som gjev visdom og openberring, så de lærer Gud å kjenna.**

Ef 2:

**18 Ved han har vi begge tilgjenge til Faderen i ein Ande... Han held heile
bygningen saman, så han i Herren veks til eit heilagt tempel, 22 og ved han vert
de òg bygde opp til ein bustad for Gud i Anden.**

Ef 3:

**5 I farne ætter fekk ikkje menneska vita om denne løyndomen, men no har han
ved Anden vorte openberra for hans heilage apostlar og profetar...**

Men dagens tekst sier likevel:

Vert fylte av Anden! Dette svarer til:

Ef 3:

**14 Difor bøyer eg mine kne for Faderen, 15 han som har gjeve namn til alt som
heiter far og born i himmel og på jord. 16 Eg bed om at han som er så rik på
herlegdom, må styrkja dykkar indre menneske med si kraft og sin Ande,**

Ef 4:

**3 Legg vinn på å vera eitt i Anden, i den fred som bind saman: 4 Ein lekam, ein
Ande, liksom de fekk ei von då de vart kalla, 5 ein Herre, ei tru, ein dåp, 6 ein
Gud og Far for alle, han som er over alle, gjennom alle og i alle. 30 Gjer ikkje
Guds Heilage Ande sorg, for Anden er det seglet de ber til utløysingsdagen.**

Ef 6:

17 Ta frelseshjelmene og Andens sverd som er Guds ord. 18 Gjør dette i bønn, og legg alt fram for Gud! Bed alltid, i Anden! Vak og hald ut i bønn for alle dei heilage.

Det vi er skal vi også bli! Vi er stadig avhengige av Helligånden for å leve et liv som behager Gud! Vi behøver å be om Åndens kraft og liv hver dag.

3. Frukt V.19.

Tilbedelse og fokusering på Gud. Handler ikke om åndelige opplevelser i det skjulte først og fremst, men en åndelighet som viser seg i fellesskap, delaktighet. Helligånden vil en levende Kirke!

Hvordan vet vi at vi er fylte av Helligånden?

"...det var Barnekårsanden de fekk, som gjør at vi ropar: «Abba, Far!» Anden sjølv vitnar med vår ånd at vi er Guds born."(Rom.8.15b-16)

4. Å leve i takknemlighet V.20.

Vi kjenner alle daglig på synd og skrupelighet. Vi er "samtidig rettferdig og synder". Derfor blir det lett sukk og stønn med oss over synd og sorg i våre liv og i verden. Men se om ikke det finnes også en annen tone i deg: Takknemligheten. Gud har gjort alt for oss. For Jesu Kristi Navns og blods skyld er med oss og lar sin vilje skje i våre liv: **"For av nåde er de frelste, ved tru. Det er ikkje dykkar eige verk, det er Guds gåve. Og det kviler ikkje på gjerningar, så ingen skal rosa seg. For vi er hans verk, skapte i Kristus Jesus til gode gjerningar som Gud føreåt har lagt ferdige, så vi skulle ferdast i dei."(2,8-10)** Så forstår Gud at det finnes stunder vi ikke klarer å verken lovprise og takke. Vi får være Hans barn likevel...Og kristenlivet har på dypet en visshet om at Gud kan bruke alt som kommer i vår vei til noe godt.

"Vi veit at alle ting tener dei til gode som elsker Gud, dei han etter sin frie vilje har kalla. Dei som han føreåt kjendest ved, dei har han òg føreåt etla til å verta forma etter biletet av Son hans, så han skulle vera den fyrstefødde mellom mange sysken. Og dei som han føreåt etla til dette, dei har han òg kalla. Og dei han kalla, dei har han òg sagt rettferdige, og dei han har sagt rettferdige, dei har han òg herleggjort. Kva skal vi så seia til dette? Er Gud for oss, kven er då imot oss? Han som ikkje sparte sin eigen Son, men gav han for oss alle, kan han anna enn gje oss alle ting med han?"(Rom.8,28-32)

Til Ære for Faderen og Sonen og Den Heilage Ande, som var, er og vera skal, ein sann Gud, frå æve til æve!

6,10-6,20: FELLES FORMANING TIL ALLE MENIGHETENS LEMMER.

Etter at Apostelen i hustavlen(5,22-6,9) har vendt seg med sine formaninger til de forskjellige grupper, retter han nå til slutt en felles formaning til alle menighetens lemmer. Skal de nemlig kunne gjennomføre sitt kristenliv både innenfor hjemmet og innenfor det kristelige og borgerlige samfunn slik som ap.har formant dem til(4,1-6,9) vil det koste alvorlig kamp, for de kristne har ikke bare å gjøre med menneskelige, men med overmenneskelige motstandere, og derfor hjelder det om å være fullt utrustet med guddommelige våpen.

6,10:

Se også Ef. 3,16, 4,23. Fil.4,13, Kol. 1,11. Styrken er **bare** å finne i samfunnet med Herren Kristus. Den troende kan ikke bli sterk i Herren uten at han frivillig lar seg selv styrke av Ham ved bønner og ved nådens midler.

6,11:

Det handler om de kristnes forberedelse til den åndelige strid som venter dem. Her skal de bruke alle våpen som står til deres rådighet. Militia Christiana: 1.Tess. 5,8.

2.Kor. 10, 4-5. Rom. 6,13, 13,12. Også GT-paralleller: Jes. 11,5, 59,17. Sal.Visd. 5,18. Guds fulle rustning: I GT er Gud selv krigeren. Her altså på de kristne.

Holde stand: Uten å flykte eller vakle.

Listige angrep: 4,14: Listige kunster.

6,12:

Kampen står imot overmenneskelige motstandere. De kristne har nok menneskelige motstandere som forfølger og frister dem, men her er meningen at bak dem står makter av høyere orden. Dette er de egentlige fiender av Guds menighet.

Kamp: brytekamp, kamp i det hele. Styrkeprøve.

Kjøtt og blod: Menneskenaturen. Hebr. 2,14, mennesket selv med dets jordiske svakhet. Mt. 16,17. Mennesker i motsetning til onde ånder som er de egentlige motstandere.

Makter og myndigheter: Onde åndsmakter av forskjellig rang. 1,21, 1.Kor.15,24. Kol.2,15

Verdens herskere: Makthavere i ånde verdenen, demoniske verdenherskere.

Tilhører "denne verdens gud." 2.Kor 4,4, Joh,12,31. 14,30, 16,11.

I dette mørke: Den ulykkelige tilstand som preger denne verden. Ef. 5,8, Kol.1,13.

Mot ondskapens åndehær: Tilhører ånde verdenen. farligere enn kjøtt og blod. Overmenneskelig makt. Opphøyet maktsfære over jorden.

6,13:

Denne verden betyr for den kristne menigheten en veldig kamptid. Krigen pågår inntil enden, men slagene er knyttet til særskilte onde dager, forfølgelsestider, og kulminerer i den antikristelige trengsel. Virksom motstand vil føre til at man holder skansen. Gjennomføre motstanden til det siste.

6,14:

Den tungt bevæpnede romerske soldat. Samme rekkefølge som han kledde seg i.

Beltet, sandalene og brynjen: Stadig beredskap. Det å stå ferdige til kampen.

Omgjorde lendene med sannheten. Jes. 11,5. Messias. Beltet skulle holde de lange klærne oppe så en kunne bevege seg fritt uten å snuble både når det gjaldt arbeid og når det gjaldt kamp.

Sannferdighet. Oppriktighet, i ord og gjerning betyr dette heller enn sannheten i evangeliet. Uhindret og kampdyktig.

Panseret, **brynjen** beskytter en sentral del av kroppen, brystet med hjertet. Jes. 11,5 Jes. 59,17. Den objektive, tilregnede rettferdighet som alene kan danne det panser som beskytter en kristen mot samvittighetens og Satans anklager, mens den subjektive rettferdighet kommer til kort.

6,15:

Fottøyet. Føttene må ombindes med sandaler. beredskap til både å stå og gå uten å bli trett.

Fredens evangelium: Freden med Gud fører til hjertets fred. Frukt av troens rettferdighet, Rom. 5,1. Opphavsgenitiv.

Den kristne soldats føtter blir faste ved evangeliet så han ikke lar seg rokke bort fra sin plass eller viker. (Bengel)Jes.52,7. Calvin: Parat til å gå og til å kjempe, fri fra alle hindringer. "Lederen mellom visjon og virkelighet. personlig trygghet, selvfølelse og identitet, fri fra synd, sår og bindinger. Jesusnærhet. Fylt og utrustet av Den Hellige Ånd. Å utruste de hellige til vitnetjeneste."(Oase-stevne)

6,16:

Skjold, hjelm og sverd griper krigeren til når kampen tar til.

Skjold: Stort avlangt skjold, som dekker nesten hele personen. Gjerne av tre med tykt overtrekk av lær. Troen ikke den charismatisk undergjørende tro som beror på særskilt nådegave, men rett og slett alminnelig tro på Herren. og Hans Ord. Brannpilene impregnert med et brennbart stoff som stry og dyppet i bek eller tjære for å påtennes i det de ble skutt ut. Lærovertrekket på skjoldet var av en type som vanskelig kunne antennes. Og når pilene traff dette prellet de av og falt til jorden og sloknet. På samme måte skal troen beskytte en kristen mot Djevelens farlige fristelser til frafall. 1.Pet.5,9.

6,17:

Mens skjoldet blir holdt med venstre hånd, tar soldaten hjelmen på sitt hode og griper sverdet med høyre. Ta imot hjelmen av Guds hånd. Redskap som omgir hodet og beskytter kroppens fornemste redskap: Beskytter hodet.

I håpet er de troende allerede frelst. Rom.8,24. Ef.2,8. men samtidig er den endelige frelse ennå gjenstand for forventning. 1.Tess. 5,8. Jes. 59,17.